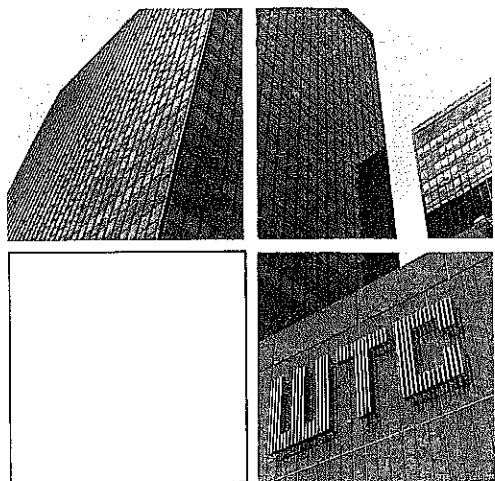
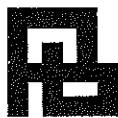

WAAR BANKIEREN EEN KUNST IS

Een solide bankrelatie is van vitaal belang voor dynamische ondernemingen. Steeds meer zijn technologische vernieuwing en financiële kracht met elkaar verbonden. Paribas beoefent het bankieren als een kunst. Zij brengt kwalitatief hoogstaande producten, uitgebreid advies en een complete service. Perfektie en professionalisme primeren. Paribas' financiële know-how en internationale gerichtheid bieden de grootst mogelijke zekerheid.

2000 Antwerpen,
Meir 85, tel. (03) 231.49.60,
telex 31298,
telefax (03) 233.19.24

PARIBAS

WAAR BANKIEREN EEN KUNST IS

Paribas Bank België
WTC-Toren van Parijs en
de Nederlanden
E. Jacqueminaan 162 - bus 2
1210 Brussel
Tel. 02/220.41.11
Telex 21349 bppb b
Telefax 02/218.51.42

Van De Kerckhove & Co

Henri Swennen *

Europese en Belgische economische samenwerkingsverbanden

Ondernemingen en beroepsbeoefenaren uit verschillende Europese Lid-Staten, die willen samenwerken op het vlak van ondersteunende activiteiten kunnen dat nu doen in een Europees economisch samenwerkingsverband. De Belgische wetgever heeft voor samenwerking tussen Belgische ondernemingen meteen een Belgisch samenwerkingsverband mogelijk gemaakt. Hierna volgt een kort overzicht van de wettelijke regeling.

Inleiding

Met het Europees Economisch Samenwerkingsverband (EESV) is een nieuwe rechtsvorm gegeven voor samenwerking tussen ondernemingen van verschillende Lid-Staten van de Gemeenschap¹.

I. EESV en ESV

Bouwondernemingen die gezamenlijk een grote opdracht (willen) uitvoeren, ondernemingen die gezamenlijk onderzoek opzetten en uitvoeren, fabrikanten die gezamenlijk een productie-eenheid voor verpakking van hun producten (willen) exploiteren, franchisenemers die

¹ Een meer uitgebreide bespreking van de juridische aspecten, zoals voorbereid voor het IPO-seminarie van 9 oktober 1989, is verschenen, samen met de IPO-bijdrage van J. Malherbe over de aspecten van fiscaal recht, in het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht - Revue de droit commercial belge*, februari 1990. Zie ook: "De Europese en Belgische Economische Samenwerkingsverbanden (EESV en ESV)", *Tijdschrift voor rechtspersoon en vennootschap*, speciaal nummer 1989 (rapporten voor de Leuvense Vennootschapsdag, van K. Geens e.a.).

* Universitaire Instelling Antwerpen (UIA)

onder elkaar samenwerken, advocaten(kantoren) die samenwerken, gebruiken uiteenlopende juridische technieken voor die samenwerking: tijdelijke handelsvereniging, coöperatieve vennootschap, V.O.F. (vennootschap onder firma) of burgerlijke vennootschap (die niet de vorm van een handelsvennootschap heeft aangenomen), V.Z.W. zelfs, en een enkele keer de meer vertrouwde N.V.-vorm.

Samenwerking, die niet een samensmelting is, vereist als rechtsvorm een "entiteit" die zelf contracten kan sluiten, en die wordt gevormd door leden die kunnen toetreden, die zich kunnen terugtrekken en die desgevallend kunnen worden uitgesloten; uittreding en uitsluiting vereisen dan minstens een veranderlijk kapitaal; soms vereist de samenwerking helemaal geen "kapitaal" (b.v. samen reclame voeren), maar alleen betaling van kosten.

De genoemde juridische technieken beantwoorden alle min of meer, de ene minder dan de andere, aan het doel. Het gaat soms, in vergelijking met echte vennootschapsvormen, om minder bekende rechtvormen. Dat laatste, maar ook het eerste, brengt onzekerheid mee als men gaat samenwerken over de landsgrenzen heen, en daarmee: in verschillende rechtssystemen.

Om die moeilijkheden te verhelpen is een "Europese" rechtsvorm voor samenwerking gemaakt². De regelen die de essentiële zaken beheersen, zijn in alle Lid-Staten dezelfde. En één van die regelen is dat het EESV, hoewel het zelf drager is van rechten en verplichtingen (in België: rechtspersoonlijkheid heeft), ten opzichte van "de fiscus" transparant is (geen "fiscale" rechtspersoonlijkheid).

De Europese wetgever heeft echter niet alles willen regelen. Voor een goed deel zal daarom nationaal recht van belang blijven en zal dit laatste voor sommige leden "vreemd" zijn. Op hetgeen de oprichting en de interne werking van het EESV betreft, is voor zover de Verordening zelf niets bepaalt, het interne recht van toepassing van de Lid-Staat waar het EESV zijn zetel heeft, zoals die zetel in de oprichtingsovereenkomst is aangeduid (dus niet: het feitelijke hoofdkantoor). Wat niet in de Verordening is geregeld en evenmin krachtens het zoëven genoemde interne recht, wordt geregeld door de nationale wet die van toepassing is, b.v. op arbeidsovereenkomsten.

² Verordening nr. 2137/85 van de Raad van 25 juli 1985 tot instelling van Europese economische samenwerkingsverbanden (EESV), *Pb.* L 199 van 31 juli 1985; in België zijn de maatregelen ter toepassing van de Verordening getroffen bij Wet van 12 juli 1989, *B.S.* 22 aug.

De Belgische wetgever heeft meteen, met de blauwdruk van het EESV, een Belgisch "economisch samenwerkingsverband" (ESV) gemaakt. Die wettelijke regeling³ is van toepassing op de oprichting en de interne werking van EESV-en (en ook op de vereffening daarvan) die in België hun zetel hebben en geeft meteen een eigen rechtsvorm voor "louter Belgische" ESV-en.

Dat laatste kan als volgt worden toegelicht. De EESV-formule is niet toegankelijk voor ondernemingen die alle hun hoofdkantoor in dezelfde Lid-Staat hebben. Een voorbeeld: een vennootschap met statutaire zetel te Parijs maar met hoofdkantoor te Brussel en een Belgische vennootschap met hoofdkantoor te Brussel, beide met vestigingen in meerdere Lid-Staten van de Gemeenschap, kunnen niet een EESV oprichten; beide zijn "Belgisch" in de zin van de EESV-regeling. Ze kunnen nu wel een ESV oprichten, en zo kunnen dat ook Belgische ondernemingen.

Ook het ESV is fiscaal transparant.

II. Doel

Het doel van het EESV moet samenwerking zijn tussen onafhankelijk blijvende ondernemingen die ook zelf hun voornaamste werkzaamheid blijven voeren. Daarom bepaalt de Verordening op het EESV dat de werkzaamheid van het EESV moet samenhangen met die van zijn leden en ten opzichte daarvan een ondersteunend karakter moet hebben; het doel van de samenwerking is die werkzaamheid van zijn leden te vergemakkelijken. Daarom ook mag het EESV geen winst nastreven voor zichzelf en daarop is ook de fiscale transparantie gesteund. Men kan het zo voorstellen: als twee of meer bedrijven samen het transport van hun produkten organiseren, moet dat geen transportfirma worden die voornamelijk voor anderen vervoer doet tegen betaling. Maar het transport mag wel zo worden georganiseerd dat de leden betalen aan het EESV (en dat in lege uren voor derden wordt gewerkt) en dat voorts de aldus gemaakte "winst" van het EESV onder de leden wordt verdeeld.

Voorts verhinderen specifieke bepalingen dat het EESV een fusietechniek of een holding-structuur zou worden. Participatieneming wordt wel toegelaten waar dat voor het doel van het EESV nodig is; men denkt dan b.v. aan een *joint venture* die tussen een EESV en (een onder-

³ Wet van 17 juli 1989, *B.S.* 22 aug. Zie verder het K.B. van 29 juli en het M.B. van 11 aug., *B.S.* 22 aug. Het K.B. en het M.B. hebben zowel de uitvoering van de wet van 12 juli als die van 17 juli tot doel.

neming uit) een opdrachtgevende Staat wordt opgericht bij de uitvoering van belangrijke overheidsopdrachten (b.v. in ontwikkelingslanden).

Ten slotte mag nog worden onderstreept dat de activiteit van de leden elke economische activiteit omvat, met inbegrip van het uitoefenen van een vrij beroep.

III. Oprichting en werking

Oprichting van een EESV gebeurt door het sluiten van een overeenkomst *en* het verrichten van een inschrijving in een daartoe bestemd register. Hierin verschilt het Belgisch ESV van het EESV. Een Belgisch ESV bestaat, zoals Belgische vennootschappen bestaan, vanaf de oprichtingsovereenkomst (al is er voorts een inschrijving). Inschrijving van een EESV moet gebeuren in de Lid-Staat waar de zetel volgens de overeenkomst is gevestigd. Dat laatste kan zijn: de Lid-Staat waar het EESV zijn hoofdkantoor heeft of de Lid-Staat waar een van de leden zijn hoofdkantoor heeft en, in dit laatste geval, op voorwaarde dat het EESV daar een reële werkzaamheid heeft.

Vestigingen kan het EESV hebben in andere Lid-Staten.

De werking van het EESV is zeer eenvoudig. In de interne organisatie hebben de "gezamenlijk handelende leden, optredend als orgaan" van het EESV, de bevoegdheid alle besluiten te nemen ter verwezenlijking van het doel van het samenwerkingsverband; de gezamenlijk handelende leden vormen "het opperste orgaan". Men zou kunnen spreken van "algemene vergadering", maar voor het EESV is deze terminologie uitdrukkelijk weggelaten omdat het fysiek bijeenkomen niet is vereist voor het treffen van besluiten. In het Belgische ESV is er een algemene vergadering.

Daarnaast is er, verplicht, een bestuur dat uit één of meerdere bestuurders bestaat. Het bestuur heeft, in de verhouding binnen het EESV (en het ESV), de bevoegdheden die zijn toegekend.

De gezamenlijk handelende leden treffen besluiten met de meerderheid die in de oprichtingsovereenkomst is bepaald. Voor belangrijke beslissingen is, luidens een dwingende regeling van de Verordening, eenparigheid vereist. Eenparigheid is overigens ook de algemene regel voor alle andere besluiten als er met betrekking tot die besluiten geen afwijkende (andere) regeling in de oprichtingsovereenkomst is getroffen.

In verband met die afwijkende regeling kan nog het volgende worden

onderstreept. Kent men meer stemmen toe aan bepaalde leden, dan is de grens daarvan dat geen der leden de meerderheid mag hebben. Een en ander heeft te maken met de aard van het samenwerkingsverband. Het gaat om een samenwerkingsovereenkomst tussen "leden" die "samen" beslissen.

Naar buiten uit, in de verhouding met anderen, wordt het EESV vertegenwoordigd, en dus geldig verbonden, door het bestuur. Die vertegenwoordigingsbevoegdheid betreft, zoals voor de N.V. en de B.V.B.A., alle handelingen ook al was het bestuur, binnen het EESV, niet bevoegd daartoe te beslissen. Het gaat om bescherming van derden. Alleen met de clausule luidend dat bestuurders samen moeten optreden, moeten derden rekening houden.

Het toezicht op het bestuur gebeurt volgens de regelen van de oprichtingsovereenkomst, maar in ieder geval heeft ieder lid het recht om van het bestuur inlichtingen te verkrijgen over de gang van zaken en om inzage te krijgen van de boekhouding en de zakelijke bescheiden. In de Belgische toepassingswet is voorts bepaald dat als een lid van het EESV zelf is onderworpen aan het toezicht vanwege een commissaris-revisor, ook datzelfde toezicht moet worden ingesteld in het EESV.

De aansprakelijkheid van het bestuur wordt in de EESV-Verordening niet geregeld. Aansprakelijkheid tegenover het EESV behoort tot de interne werking en wordt dus geregeld door het (interne) recht van de Lid-Staat van de zetel. Het Belgische recht heeft wat dit betreft de ESV-wet van toepassing gemaakt. Tegenover het EESV zijn de bestuurders hoofdelijk aansprakelijk voor alle fouten. Jegens derden zijn de bestuurders, volgens Belgisch recht, hoofdelijk aansprakelijk voor overtredingen van de wet op het EESV (en ESV) en van de oprichtingsovereenkomst.

IV. Leden

Samenwerking vereist minstens twee leden. De EESV-Verordening heeft deze samenwerking zo breed mogelijk willen openstellen: van een EESV kunnen mensen (natuurlijke personen) lid zijn, rechtspersonen en voorts ook vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid (zoals de tijdelijke vennootschap) en "publiekrechtelijke en privaatrechtelijke juridische lichamen". Vennootschappen (...) die lid zijn, moeten zijn opgericht overeenkomstig het recht van een Lid-Staat *en* hun statu-

taire zetel *en* hun hoofdkantoor in de Gemeenschap hebben, desgeval-
lend in verschillende Lid-Staten.

Minstens twee leden moeten uit verschillende Lid-Staten zijn. Voor
vennootschappen geldt als aanknopingspunt het hoofdkantoor; voor
natuurlijke personen geldt de plaats van de voornaamste werkzaam-
heid.

Telt een EESV niet meer twee leden uit verschillende Lid-Staten, dan
moet het worden ontbonden; regularisatie door opnemng van een
nieuw lid is echter mogelijk.

Leden kunnen uittreden, uitgesloten worden, hun deelneming over-
dragen, overlijden of de wettelijke vereiste voor het lidmaatschap ver-
liezen.

Uittreding is mogelijk met eenstemmige goedkeuring van de overige le-
den of volgens de bepalingen van de oprichtingsovereenkomst. Boven-
dien kan een lid uittreden wegens gegronde reden. Het mag worden
aangeraden om in de oprichtingsovereenkomst een regeling op te ne-
men die voor uittreding (behalve om gegronde reden) een opzeg voor-
ziet, zodat het EESV niet plots zijn soliditeit verliest ten gevolge van
een uittreding.

Uitsluiting is mogelijk "wegens de redenen vermeld in de oprichtings-
overeenkomst en in ieder geval wanneer een lid ernstig tekort schiet in
zijn verplichtingen of de werking van het samenwerkingsverband ern-
stig verstoort of dreigt te verstoren. Deze uitsluiting kan slechts geschie-
den bij rechterlijke beslissing op verzoek van de meerderheid der overige
leden, tenzij de oprichtingsovereenkomst anders bepaalt". In de op-
richtingsovereenkomst kan bepaald worden welke omstandigheden
"van rechtswege" (automatisch) of na vaststelling door een orgaan van
het EESV uitsluiting meebrengen, en voorts kan, met afwijking van de
wettelijke regel, worden bepaald hoeveel leden de uitsluiting van een
lid kunnen vragen aan de rechter.

Overdracht van deelneming is mogelijk indien de overige leden daar-
toe eenparig toestemming hebben gegeven. In de Belgische ESV-wet is
overdracht niet geregeld; uittreding en toetreding kunnen er wel plaats-
vinden.

Bij overlijden van een natuurlijk persoon, b.v. de beoefenaar van een
vrij beroep, wordt het lidmaatschap in het EESV zelf niet vererfd. De
plaats van de overledene kan slechts worden ingenomen volgens de op-
richtingsovereenkomst of met eenstemmige goedkeuring van de over-
blijvende leden.

Van belang is nog het volgende. Buiten het geval van overdracht (in een
EESV), wordt bij verlies van lidmaatschap de waarde van de rechten
van een lid uitgekeerd. Die waarde moet worden bepaald op de grond-
slag van het vermogen van een samenwerkingsverband op het tijdstip
waarop het lid ophoudt er deel van uit te maken. Die waarde mag niet
vooraf forfaitair worden vastgesteld. Forfaitaire waardebepaling, zoals
b.v. in syndicaire afspraken in vennootschappen, kan daarom geen
middel zijn om leden ervan te weerhouden uit te treden of om een straf
te zijn in geval van uitsluiting.

V. Financiering en gehouden zijn van de leden

Het EESV heeft geen "kapitaal" in de zin van een verplichte inbreng
van de leden die dan het vermogen van het EESV zal vormen tot waar-
borg van zijn eigen goede werking en van derden-schuldeisers. De op-
richtingsovereenkomst kan uiteraard wel een inbreng voorzien.

In de interne verhouding delen de leden de winst of dragen ze bij tot
de meer-kost. Is er daarover niets anders bepaald in de oprichtingsover-
eenkomst, dan doen de leden zulks voor gelijke delen. De oprichtings-
overeenkomst kan echter andersluidende bepalingen bevatten. In het
EESV moet dat delen in de winst niet in verhouding zijn tot de inbreng
of tot de zaken die met het EESV zijn gedaan (in het ESV moet die ver-
houding er wel zijn).

Niet het ingebrachte vermogen van het EESV strekt tot waarborg van
derden, maar wel – zoals het in een samenwerkingsverband past – de
eigen kwaliteit en solvabiliteit van de leden.

Leden van een EESV (en van een ESV) zijn tegenover derden hoofdelijk
gehouden tot de schulden van het samenwerkingsverband (d.i.: ieder
is persoonlijk tot het geheel van de schulden van het EESV gehouden).
Onder elkaar kunnen ze het gehouden zijn naar andere verhouding re-
gelen, maar zo'n regeling werkt niet ten aanzien van derden.

Bij wissel van leden heeft zulks tot gevolg dat het lid dat ophoudt deel
uit te maken van het samenwerkingsverband, gehouden blijft tot de
schulden die voortvloeien uit de werkzaamheid van het samenwerkings-
verband vóór de beëindiging van zijn lidmaatschap. Zulks geldt onder
voorbehoud van de verjaringstermijn van vijf jaar. Een nieuw lid dat
toetreedt, is in beginsel voor alle schulden gehouden. Van de schulden
die voor zijn toetreding zijn ontstaan kan dit lid echter worden vrijge-
steld, op voorwaarde dat zulk beding behoorlijk is bekendgemaakt.

VI. Beëindiging

Bij niet-naleving van essentiële regelen i.v.m. het EESV is er geen nietigheid als sanctie, wel de ontbinding, te beslissen door de leden of uit te spreken door de rechter en op verzoek van belanghebbenden. Ontbinding werkt vanaf de ontbinding; verbintenissen die voordien door het EESV zijn aangegaan, blijven verbintenissen van het EESV. In het algemeen geldt overigens dat regularisatie mogelijk is en mogelijk moet worden gemaakt door de rechter.

VII. Belgische ESV-en

De Belgische wet op het ESV is het toepasselijke "interne recht" dat de oprichtingsovereenkomst, de interne werking (en ook de vereffening) regelt van EESV-en die in België hun zetel hebben en is voorts ook de wet die het Belgische ESV beheerst.

Op de verschillen tussen de Belgische wet en het EESV werd al terloops gewezen. Van belang is voorts dat de Belgische wet informatie aan de ondernemingsraad (van de leden) verplicht stelt, ook revisorale controle bij inbreng in natura en bij het bepalen van het scheidingsaandeel, een algemene vergadering voorziet en voorts ook van rechtswege ontbinding indien bepaalde omstandigheden, zoals éénhoofdigheid, zich voordoen.

Voor zowel het EESV met zetel in België als het Belgische ESV is daarnaast van belang dat het samenwerkingsverband "handelaar" of "niet-handelaar" kan zijn in de zin van de Belgische wetgeving. Zoals men weet is dat voornamelijk van belang voor de faillissementswetgeving (alleen handelaren kunnen failliet worden verklaard). Voorts zijn vorderingen die uitgaan van een niet als handelaar ingeschreven koopman van rechtswege niet-ontvankelijk naar Belgisch recht. EESV-en en ESV-en met een commercieel doel moeten worden ingeschreven in het handelsregister; alle EESV-en en ESV-en moeten overigens zijn ingeschreven in het EESV- en ESV-register.

VIII. Vooruitzicht

De EESV-regeling moest per 1 juli 1989 in alle Lid-Staten zijn ingevoerd. Begin oktober 1989 waren er een achttal EESV-en opgericht. Verdere oprichtingen zijn aangekondigd, maar gering in getal. Wellicht ligt dat laatste daaraan dat de ondernemingen op dit ogenblik, en met de blik

op "1992", nog bezig zijn met strategie, met de vraag hoe groter te worden, denkend aan – of bevreesd voor – overname. Samenwerking komt nadien. Samenwerking is er voor ondernemingen die goed weten wat ze willen.

Abstract

European and Belgian Economic Interest Groupings

The European Council Regulation on European Economic Interest Groupings provides for a legal vehicle for cooperation between enterprises from different Member States. The Belgian Law, whilst taking the required measures in execution of the regulation, at the same time provided for a "Belgian" economic interest grouping. This article gives an overview of the legal provisions regarding formation and working of EEIG's and EIG's.